

BROTTSPLATS LOFOTEN

JONI HYVÖNEN

Konflikten mellan land och hav är en skön konst
framkallad av dunkla drifter och fantasier.

STORVÄXTA KULISSER reser sig vid horisonten, vissa nästan helt diffusa, andra upplysta av ett grådaskigt ljus, men var och en fast i ett limbo mellan himmel och jord. De ljuger förstås, fjällen. Det är någon som har målat dit dem, vecklat ut dem som ett livslevande panorama för att vi ska känna oss mindre ensamma, så att den här öknen vi egentligen bebod ska kännas en aning mer uthärdlig. Tittar man tillräckligt noga märker man att fjällen läcker. De blöder. Den färglösa vätskan pumpas ur dess till synes orubbliga bröst. Fjällen har fått nog. De existerar bara för betraktarens skull och de vet om det. De vet att all natur är bländverk.

Vad ska man kalla det, dimma? Mer korrekt är duk. Ibland böljar där ett hav, ibland en bro, ibland en stenig strand. En sol luckrar emellanåt upp det och uppenbarar obebodda landskap i fjärran. Men det hör till ovanligheterna. Man måste ge sig till tåls med att man oavbrutet flyttar runt på saker och ting här, som om gudarna förberedde sig på storm genom att stup i kvarten placera fjäll eller hus där stormen inte finner dem. Eller är det bara den oinvigde utomstående som upplever det så, följer allt i själva verket en sedan urminnes tider utstakad dagsrutin, fullt logisk för urinvånarna och paranoiaframkallande för andra?

När jag promenerar runt i dunklet och alla stirrar på mig i tystnad hamnar jag snabbt under inflytande av den bordun som tycks styra allt på ön, ett tillstånd som blir akut när jag kurar ihop under ett vindskydd tyngt av berget och regndiset slår emot mig som i ett bakhåll så fort jag stannar på en plats mer än några sekunder. Givetvis är ön en chimär, precis som oceanen på Solaris vars dubbelstjärnesystem när sig på ens ensamhet. Man ser och hör snart ingenting annat än det brus som utgör Lofotens yttersta fond, en

imaginär zon där man upplever allt man vill, som en andra natur; målarduk, filmduk, svetteduk.

Mellan land och hav återfinns den gränslinje där de stora motsatserna firar bröllopsnatt: mellan stadsliv och landsbygd, mellan kultur och natur, mellan ansvar och frihet, mellan gott och ont. Motsättningarna ska verka lika naturgivna som själva elementen vilka givetvis inte är så få som de klassiska elementärtänkarna ville ha det till, men passar en politisk världsbild vars förenklingar låter konflikterna träda fram, helst till dess egen fördel.

Stranden är en plats där skiljemuren mellan land och hav reser sig, samtidigt som den planas ut av de vågor med vilka stranden formats. Här är allt lyckligt på väg. Vågorna visar fram det undantag all fast mark är, som du själv är, och som flaskpost sänt från en annan värld, en annan plats, kanske till och med från dig själv i en annan tid, kommer de alltid med lika vågsamma meddelanden. »Kom«, står det kanske. »Kom tillbaka!«

*

VÅGEN. BØLGEN. En blöt klo som sträcks upp på stranden och försvinner igen. Havet försöker klättra upp på land och hitta fast mark att vila sig på, men misslyckas ständigt. Det akvatiska livet är så föränderligt, det landgående livet allt annat än det. Här vill man till varje pris hålla sig kvar på jorden. Man bygger hus för att inte flyta ut i havet igen. Klänger fast vid rötterna för att framstå som en lokalbo. Uppreser städer för att gemensamt hålla stånd mot

«Tidevann» er et samarbeid med Lofoten International Art Festival. Dette er tredje og siste tekst i serien. Tidligere bidrag: Susanne Christensen: «Under Lofotens sølvskyer» (Vagant 1-2/2019) Mats O. Svensson: «Bland Lofotens fula fiskar» (Vagant 3-4/2019)

upplösningen. Blir en medborgare, en i mängden.

Man bygger gärna städer vid vattnet. Varför? Man borde hellre söka sig till skogen, in bland solida gran-skogar och tusenåriga ekar. Man borde söka sig in i berg, under jorden, långt bort från havet som gör blicken suddig, benen svaga och tankarna diffusa.

Livet vid vattnet är ett tärnings-spel med Njord och Poseidon och Tiamat. Havet är en påminnelse om att allt fast förflyktigas, på samma sätt som tårar är det. Finns det någon som kan hålla om mig? Jag flyter, sjunker, rinner ut...

Men man håller sig till vattnet. Någonting drar i en, den där klon som på en gång påminner om varifrån man kom och inför vilken man drar sig förskräckt tillbaka.

»Föreställningen om mord frammanar ofta föreställningar om hav, om sjömän«, lyder första raden i Jean Genets roman *Querelle de Brest* (1947) – på svenska översatt av Nils Kjellström som *Matrosen & stjärnan*.

Ja, havet har någonting illavarslande över sig, samtidigt som det bär på en romantik som enbart naturelementen kan förära landbor, speciellt sjömän. Genets matros sveper in sig i den av vågor och prövningar smekta uniformen, skyddet mot upplösningen, påminnelsen om uppoffringen. Han skiljer sig från sin omgivning. Han är inte en bland människor. Han står bi mot anonymiteten på land genom operonlighetens tillflykt i uniformen. Den bereder honom en extra hud, ett medlemskap i havets brödraskap.

Sjöfaren förblir inte på en plats. Hans kringflackande liv återspeglar havets ombytlighet till den grad att föreställningen om hav och mord åtföljs av »föreställningen om kärlek och vållust, och då snarast om onaturlig kärlek«, enligt Genet. En kärlek bland likar, alltså, en kärlek på

däck. Eller den kärlek som tillkommer de vilsna själar som släpar sig på land – som när sjömännens uppsöker bordeller i Brest eller någon annan hamnstad och stängas mot laglydiga människor i hus av granit eller läses in bakom fästningsmurar.

Fängelse eller frihet, domen eller döden: finns det inga andra alternativ? Nej, inte för havsmannen. »Jag förklarar krig mot mänskligheten!« ropar en harpunjägare i Monte Hellmans film *Iguana* (1988) som efter att ha förödmjukats av sin båtbesättning bosätter sig vid klipporna på stranden. Det karga landskapet i Lanzarote speglar inte bara jägarens vanställda ansikte utan också den ogästvänliga värld som han gör allt för att hämnas på, krönt av en flagga med en ödla och allt. Se där vad havet gör med oss.

Querelle är också ett slags odjur, om än omedvetet. (Finns det andra sorter? Och vad är det rationella djuret, människan med sina tvenne själar? En imitator till odjur, en charlatan?) Skulle en ung pojke förvandlas till krokodil, tänker sig Genet, skulle han inte vara »helt medveten om sin käft och sitt enorma gap«, men skulle bära sin nya kropp såsom ett barn av kunglig börd med överhetens attiraljer. Han upptäcker sin ensamhet under det att skräcken över att leva bland människor omger honom med odödlighetens ljus. Bara han vet om sin utvaldhet, bara han känner till de monstruösa handlingarna i naturen och samhället.

Förnedring, förräderi, förödmjukelse – det är dit Querelle dras (likasom Genet, vill man tillägga), det är hans hemliga recept. Men röjer han någonting om detta?

Querelle är seriemördare, smugglare, prostituerad, tjuv. Han gör rent hus med alla lagar, även dem mellan nära och nära. Men han lever på lånad tid och måste därför (såsom alla andra för den delen) skjuta upp detta faktum, ta avstånd från den dom som möter honom i slutet av resan. Hans skrupler må vara värdiga

en ärrad sjöman, men på ett eller annat sätt måste de omvandlas och upphöjas. Undertryckas såsom man förstör sin natur.

*

ÖVERALLT ÄR DÖDEN närvarande i Lofoten. Inte i form av mord begångna av sjömän på land men ute till havs. Man ser den på fiskställningarna, känner doften av den när båtarna anländer till fastlandet, stöter på den bland menyerna på restauranterna. Det går inte att gömma sig från den. Döden tränger sig på varje avkrok av kustlandskapet.

På stranden är landbon tillfälligt utanför samhället och tillräckligt nära naturen för att känna sig som en del av den – och tillräckligt skyddad från naturkrafterna för att avnjuta utsikten. Här är man alltid en turist. Stranden är övergången mellan elementen och deras avfallingar – de landlevande varelser som aldrig är hemma någonstans. Städerna är ju alltid endast tillfälliga lösningar. Trångboddhet, sjukdomar, föroreningar, arbetslöshet, kriminalitet... Det är bland bebyggelsen man upplever alienation och pessimism (men botas från dem när man lämnar staden, som någon sa innan internets tidsålder).

Stranden är den enda platsen man kan känna sig hemma på, gäst som man är i en värld som håller på att försvinna.

Death Wish (1974), Charles Bronsons mest kända film, är så urban man kan tänka sig, full av urbana problem och urbana ligister, men den börjar på stranden.

Paul (Bronson) kysser frun Joanna (Hope Lang) som undrar om de ska ta sig tillbaka till hotellet. »Vad är det för fel på här?« säger han. »Vi är för civiliserade«, svarar hon. De är ensamma på en strand i Hawaii, men någonting hindrar dem från att göra vad de vill. Det tacke som utgör civilisationen skyddar mot allt det vilda som kommer med vågorna

längs strandkanten. Men det är också en källa för skam.

De återvänder till hotellet innan de återvänder till fastlandet, samhället, våldet. Hon mördas av räsnare och han beger sig ut på gatorna som ett ensamt medborgargarde för att bereda rättvisa åt alla de som faller offer för ett alltmer otruggt liv. Staden har misslyckats: rånarligor, våldtäktsmän och mördare terroriserar invånarna utan att polisen kan skydda dem. New York har blivit en krigszon. Medborgargardet är den spontana reaktionen på ett samfund som gått över sina gränser, den enda rätta.

Men alla håller inte med. »Vi är inte pionjärer längre, pappa«, protesterar sonen när han fått veta om Pauls förehavanden nattetid. »Vad är vi, Jack?« undrar han.

– Vad menar du?

– Jag menar om vi inte är pionjärer, vad har vi blivit? Vad kallar man folk som i möte med rädslan inte gör någonting åt det – som bara flyr och gömmer sig?

– Civiliserade?

– Nej...

VI FÅR INTE veta vad Paul tycker, men vi anar oss till det. Civiliserad är ett annat ord för ynkrigg. Precis som den civiliserade människan inte vågar göra det på stranden vågar hon inte heller agera i möte med våldet. Man fogar sig, väntar på att någon annan ska göra det åt en, förlitar sig på systemet. Men systemet är utan nytta inför den kris som det hela tiden försöker att förneka. Alla tillfälliga svar på vågorna av hot är ett symptom på det. Kriget mot drogerna. Kriget mot kriminaliteten. Kriget mot terrorismen. Samhället är alltid i krig.

Polisen låter Paul ironiskt nog komma undan eftersom brottsstatistiken sjunkit radikalt efter hans och alla efterapares gärningar. Folket slår tillbaka. Ställs Paul inför rätta skulle han göras till martyr och orsaka ett missnöje som riskerar

Städerna är ju alltid endast tillfälliga lösningar.
Trångboddhet, sjukdomar, föroreningar,
arbetslöshet, kriminalitet...

att äventyra den nuvarande administrationens stöd. I all hemlighet tillåts Paul fly och, förstår vi av epilogen, ta sin verksamhet någon annanstans. Ordningen har återupprättats och konflikterna jämnats ut som en självreglerande maskin med hjälp av de osynliga men livsviktiga handskakningar och signaturer som civilisationen består av, all den där skammen och rädslan som skyls över av officiella redovisningar så att våg efter våg kan plana ut, besegrade.

*
FÖR MÄNNISKOR FINNS inget liv i vattnet. På sin höjd kan de vistas vid det, och endast tillfälligt, förpliktade som de är till landet. De som av någon anledning blivit kvar vid vattnet, förr av nödtvång, nu mest av nostalgi, känner kanske emellanåt någon ropa till dem under ytan. Alla de dunkla drifter och fantasier som framkallas, återigen av skuld mer än någonting annat, mynnar ur den tomhet som havet också är. Inte längre eller någonsin alls vårt element bär det bud om allt som ligger bortom det mänskligt fattbara. Vilka rädsor det än inrymmer bjuder det

ibland också på den längtan som först kanske lockade människorna ut dit, i konflikt med landet, på flykt från dess lagar eller med större mål för ögonen än de jordiska.

Ryuji, han som sökt äran till sjöss i Yukio Mishimas roman *Sjömannen som föll i onåd hos havet* (1963, översatt av Birgit och Märten Edlund), hatar land för att det är sig ständigt likt. Ett fast liv. Fartyget är förvisso ett slags fångelse men ett som rör sig obevekligt mot den storm som är världens öde tillika den kallelse som så småningom får Ryuji att söka efter kärleken, en kärlek, som han säger, att dö för. Han möter en kvinna, bosätter sig på fastlandet och gör sig redo för återinträde bland samhällskretsarna. På samma gång lär han känna kvinnans idealistiske son, den likaså äregirige Noboru som ingenting hatar mer än föräldrar och vuxna och själv drömmer om ett liv på havet. Så här går ynglingens tankar:

Ett stort järnankare, som motstod havets frätning och visade förakt för musslor och ostron som hemsöker skeppsskroven, sjunker blankt och likgiltigt genom högar av trasigt

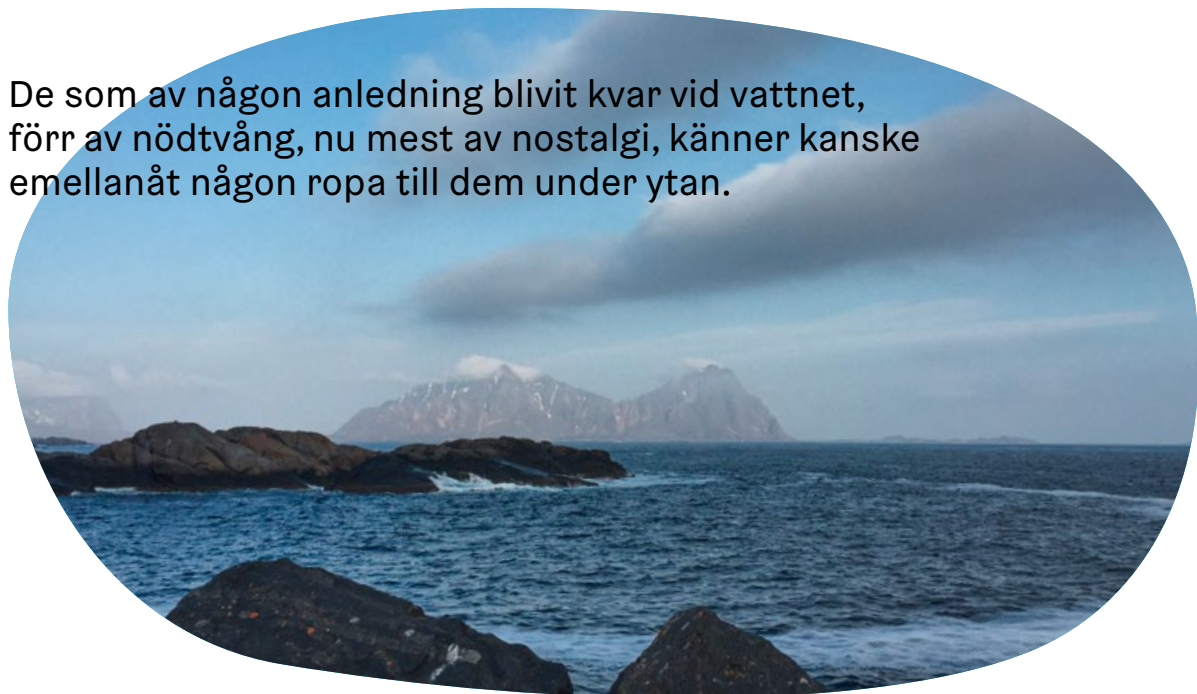
glas, tandlösa kammar, kapsyler och preventivmedel ner i gyttjan på hamnens botten – det var så han helst ville tänka sig sitt hjärta.

En hämnd förbereds, ett straff med vilket Noboru ska påminna sjömannen om de ideal han svikit genom giftermålet, allt det han lämnat efter sig: »Tidvattnets mörka lidelser, en flodvågs skri, bränningarnas lavin-växande brott mot ett rev...«

Den onåd i vilken sjömannen befinner sig, eventuellt med avsikt, bekransas på land av hans gelikar i en av många varianter på den ärofyllda död som traditionalisten Mishima ständigt återkom till, och slutligen utträttade själv.

För andra är livet till sjöss först och främst en industri, som bland fiskerierna och räckan av turistbåtar och turistevenemang i Svolveværs hamnområde. Ära? Snälla nån. Vi har ju lån att tänka på, studieskulder att betala, munnar att mätta. Båtarna avgår numera med en last av nöjesresenärer som vill fylla livet på land med *bilder* från havet – en ekonomisk utveckling som ter sig lika obevekligt som havet.

De som av någon anledning blivit kvar vid vattnet, förr av nödtvång, nu mest av nostalgi, känner kanske emellanåt någon ropa till dem under ytan.

»Ska du ändra tidvattnet åt oss?« undrar fiskaren Martin Ward när en hipsterfamilj klagar över båtens oljud i Mark Jenkins film *Bait* (2019). Folk måste ju jobba, för bövelen! Men fiskaren för gärna lite extra oväsen för att irritera tjänstesektorn som slagit sina lovar kring den pittoreska byn i Cornwall.

Konflikten står inte bara mellan fiskarna och turismen, utan mellan familjemedlemmar som tagit olika vägar. Martins bror Steven kör deras bortgångne fars båt åt turister, medan föräldrahemmet köpts upp av familjen Leigh vilka har den som säsongsbostad när de inte hyr ut den till fritidsresande. Dispyten mellan Martin och Tim Leigh trappas upp på lokalpuben efter att fiskaren parkerat bilen framför föräldrahuset. »Du kan inte bara parkera var du vill. Du lever i det här samhället«, ryter Tim. »Åh, *samhället*«, svarar Martin.

- Ja, samhället.
- Ditt samhälle.
- *Vårt* samhälle! Jag kan inte tala för alla...
- Du gör ett förbannat bra försök i alla fall, gör du inte?
- Jag talar inte för alla, men som boende...
- Som en turist.
- Som husägare...
- Som en turist.
- Som företagsägare...
- Och en turist. Ordförande i den fina kommittén.
- Som någon som spenderar mycket tid...
- Två månader!
- Investerar mycket pengar...
- I din turistindustri!
- Till stöd för den lokala industrin.
- Vilken jävla industri?!
- Turistindustrin!
- Haha. Var är industrin?
- Överallt!
- Det finns ingen industri. Vi ser inte ett öre.
- Vad är det du pratar om?
- Ni jävlar sänker allt och tar med er det hem igen.

Martin klagar också på att den nuvarande pubägaren bara har öppet under sommaren och lever resten av tiden »på andra sidan världen« (hennes *far* skulle minsann aldrig ha stängt puben under vintern). Självklart mynnar allt ut i ett dödsfall. Vi är ju vid havet.

Fiskebyn är ett minne blott. Ingen arbetar längre med sina händer, bosätter sig utanför städerna eller far ut på havet annat än som semesterresenär. Sjösidan står för ekologi och hållbarhet, lantställe och hytte, glamping och ekoturism, shabby chic och retromode, oceanisk rock och seapunk...

EN ANDRA NATUR är inte blott talanger gjorda till vana. Det är svaret på en vantrivsel i kulturen. Förvisso har man betvingat elementen, gjort sig mer och mer oberoende av det biologiska, men man ser med vemod på den omvärld som lider för utvecklingens skull. Å ena sidan vill man ingenting annat än att skövlingen av naturresurserna ska upphöra, å andra sidan profiterar man på denna kultivering, skjuter upp alla egentliga åtgärder och lever ett ställföreträdande liv. Sparar, planerar, vegeterar. *Pengarna* går på bio åt mig – de lever *bättre* än jag gör. Man blickar kapitalet som en provisorisk roll vilken i sin tur gynnar alla andra roller i det maskineri som denna andra natur är beroende av, en natur som inte *är*.

När man kan omforma livets beståndsdelar finns inte längre någon skillnad mellan land och hav, själva konflikten mellan dem suddas ut. Till de två huvudsakliga elementen, skriver den juridiske tänkaren Carl Schmitt i boken *Land und Meer* (1942), måste man alltså lägga till ett tredje, *luften*, som med flygvapnet och telekommunikationen gjort den moderna människan herre över land och hav. Luften är det nya och kommande området för mänsklig aktivitet, men, tillägger Schmitt, den

kan också sägas härröra ur den *eld* med vilken denna teknologi drivs – med andra ord de fossila bränslen som senare ödelagt land och hav.

Nazistsympatisören Schmitt skrev boken under det pågående andra världskriget. Land och hav: Tyskland mot England. Land stod för det stabila och konservativa, hav för det marknadsbundna och liberala. På land finns tydliga gränser för de jordbundna människorna, havet däremot saknar lagar och befinner sig i kaos. Likväl är de beroende av varandra.

Till följd av den vän eller fiende-dikotomi som enligt Schmitt styr det politiska finns ingen värld utan ett yttre, vars utveckling under globaliseringen utan tvekan skrämde honom. I en not citerar han Hegel som i sin rättsfilosofi benade upp det elementära beroendet: »På samma vis som familjelivets princip på jorden är betingad av fast *grund* och *mark*, så är industrin betingad av det levande elementet utanför sig själv, havet.«

Det levande elementet är givetvis handeln som håller industrin vid liv genom att tvinga terra firma till att öppna upp sig för någonting till synes utanförliggande. De som kontrollerar haven, kontrollerar även de ekonomiska flödena.

Enligt den ryske geopolitiska tänkaren Aleksandr Dugin – en av de som spinner vidare på den ideologiska land och hav-schismen – är det landbaserade Ryssland dömt till konflikt med den sjöbaserade civilisationen USA och den nuvarande amerikanska världsordningen. Dugins »heliga geografi« identifierar Ryssland som det enda hoppet för att ena de eurasiska landmassorna och försvara en konservativ världsordning, fri från maritima influenser. (Att dessa så kallade sjöfolk inte är välkomna på fastlandet är underförstått.)

På motsatt ände av detta, men i en lika extrem utformning, finns teoretikern Nick Land vars namn kan betraktas som en förklädnad, som en

pirat på land. Han står på den politiska sjöfartens sida – i alla fall om betoningen ligger på *fart*. Upplösningen av det kapitalistiska, demokratiska samhället ska enligt honom nås genom att driva på processen mot dess oundvikliga kollaps. Driv på motsättningen, driv på förstörelsen.

Denna *accelerationism*, skild från den marxistiskt influerade rörelsen på vänstersidan, mynnade 2019 ut i en rad masskjutningar världen över. Attackerna utfördes av radikalnationalistiska vita män som till viss del inspirerades av Land, inte minst förövaren bakom moskéattacken i Christchurch där 51 personer dödades.

Programmet? Glöm rösträtt och politiskt arbete. Rikta vapnen mot etniska minoriteter så att nuvarande konflikter och vapenlagsdebatter ska blossa upp, varpå de starkaste bara kan ta över efter att staten kollapsat. *Voilà*.

Genom att infiltrera den jordbundna konservatismen har Land smugglat in en trojansk häst vars krigare ämnar släppa lös de marina krafterna. Han anammar den andra natur som spås på av artificiell intelligens och antihumanism. Att systemet enligt Land så smått ska konsolideras i en stark stat som gagnar de mest produktiva och genetiskt bäst disponerade visar på den auktoritära ådra som styr hans *accelerationism*. Starka gudar och starka män som historiens pådrivande krafter – Leviatan och Behemot som ledarna av det politiska. Kraft och volym som överväldigar och utgallrar, kaos och oljud som stör den lycka och stadga vi föreläts av.

*

VAD LAND ANGÅR är vattnet det enda riktigt främmande elementet på jorden. Hur det uppstod är ett lika stort mysterium som hur det lyckats ernå ett sådant herravälde, med nästintill monopol på jordytan. Fast mark förblir en anomali bland de vattenmassor i vilka kontinenterna

uthärdar mot att lösas upp. På land ser man ofta inte ens till några vågor, tänker man knappt nautiska tankar. Det är land som format den upprätta revolutionen, gett en hållning åt människan, det som håller oss på god fot med gravitationen. Vem kan stå på ett hav?

Havet hänger ihop med oljud, om vi ska tro den nyligen bortgångne filosofen Michel Serres. Han försökte göra bokslut med motsättningen mellan land och hav, men också med idén om enhet. Man är aldrig så medveten om det som kallas bakgrundsljud som vid stranden, skriver han i boken *Genèse* (1982). Det finns lika lite tystnad vid havet som det gör annars. Över allting vi hör ligger ett oavbrutet lager av brus från omgivningen. (Eller från den tinnitus som vissa menar att John Cage tyckte sig höra i den där ekofria kammaren i Harvard 1951 då han konstaterade att det inte finns någonting sådant som tystnad.) Oljud kan alltså inte vara ett fenomen, enligt Serres. Så fort man iakttar ett fenomen frigörs det från oljudet, separeras från det »som en siluett mot en bakgrund, som en fyr i dimman«. Och oljud har ingen motsats, påpekar han. Vad skulle det vara? Ett annat oljud.

Serres använder det gamla franska ordet *noise* som etymologiskt syftar till det nautiska. *Nausea* som yrsel och sjösjuka, men också oljud och tumult. Bakgrundsljudet är kanske därför, föreslår Serres, den enda grund som finns. Havets djup är det vi egentligen står på. Allt som *finns* är ett evigt oljud. Havet som möjligt oväsen och omöjligt väsen.

Inte för inte har Lofoten, mer specifikt Moskenstraumen, en av världens starkaste virvelströmmar, skildrats av Edgar Allan Poe, Jules Verne och Herman Melville. Att blicka ner i vattendraget är att se hur alla naturlagar ger vika för en högre, ännu okänd kraft inför vilken allt böjer sig. Här om någonstans åker själarna snålskjuts på malströmmen.

När jag i väntan på ett försenat tåg blickar ut från en strandkant mot havet vid Svolveer tänker jag på en sampling (ur filmen *Night Tide* från 1961) i en låt av Death in June & Boyd Rice, upprepade i olika versioner på albumet *Alarm Agents* (2004):

- You love the sun, don't you?
- Yes, the sun. And the moon and the stars...
- And the sea?
- Yes, the sea. Guess I love the sea the most of all, but I'm afraid of it, too.
- Guess we're all a little afraid of what we love.

Paret sitter och talar intill vågorna (eller så inbillar jag mig), det är där de alltid varit, de har aldrig egentligen lämnat stranden, fast som de är i en film (som jag inte sett) gjord för ett halvt sekel sedan. Deras dialog, fragment som sköljer upp på ett album långt senare och på den här stranden där jag nu står, är bara en av många variationer av ett förlopp som aldrig löper till ända, som inte äger en fast form, som inte ens har några namn, ansikten, kroppar.

När jag tänker på dem, under det att jag nås av beskedet att tåget ställts in, ser jag en kropp flyta iväg med vågorna. Undan för undan bäddas den in och sjunker ner under vattnet. När munnen rör sig som en fisk som dragits upp på land eller en människa som kämpar emot ett strömdrag går det inte att avgöra om han eller hon håller på att ge upp andan eller om fiskens mun bara söker efter sin naturliga hemvist under ytan. Det är över på ett ögonblick. Några vågrörelser på ytan är allt som tyder på att någon nyss var där.

Kanske var det ett djur som försvann med sitt byte, kanske en nordnorsk Nessie. Nu ligger vattenytan som en blank spegel mot de höga fjäll och ljuslättas skyar som reflekteras från sluttningarna omkring. Ett svagt insektssurr hörs. Det är vindstilla. ■